

**EUROGROUP
FOR
ANIMALS**

Animal Welfare.
Worldwide.

ICAM
INTERNATIONAL COMPANION
ANIMAL MANAGEMENT COALITION

GG GYVŪNŲ
GEROVĖS
INICIATYVOS

Робоча Група з питань котів та собак в Україні на базі Eurogroup for Animals

Спільний висновок Робочої Групи щодо
управління популяціями котів та собак в
Україні
Листопад 2023

Спільний висновок Робочої Групи щодо управління популяціями котів та собак в Україні

Зміст

Контекст: Необхідність запровадження національної стратегії щодо управління популяціями котів і собак в Україні

Покращення добробуту котів і собак в Україні

Зв'язок здоров'я людини і тварин

Договір про Функціонування Європейського Союзу та європейські цінності

1. Підтримка розвитку ідентифікації та реєстрації котів і собак в Україні.
2. Підтримка програм стерилізації власницьких та безхазяйних котів і собак заснованих на існуючих доказах.
3. Консультавання щодо мінімальних стандартів для притулків.

Висновок

Спільний висновок Робочої Групи щодо управління популяціями котів та собак в Україні

Необхідність запровадження національної стратегії щодо управління популяціями котів і собак в Україні

Члени робочої групи з питань допомоги котам і собакам в Україні на базі Eurogroup for Animals допомагають тваринам в Україні від самого початку повномасштабної війни 2022 року. Протягом цього часу їм вдалося виявити багато проблем, з якими зіштовхуються коти та собаки в Україні. Впродовж багатьох років учасники групи запроваджують численні програми стерилізації котів і собак в Україні, і з початком повномасштабної війни росії в Україні учасники збільшили кількість таких програм. Незважаючи на ці зусилля, потреби в стерилізації тварин в Україні залишаються високими. Таким чином, ми вважаємо, що лише комплексні програми управління популяцією котів і собак, які спираються на **джерела** походження таких тварин і включають співпрацю з **компетентними органами**, можуть допомогти вирішити проблему.

Наша мета – сприяти впровадженню раціонального та гуманного управління популяцією котів і собак в Україні, щоб не лише покращити добробут цих тварин, але й допомогти зменшити ризики для здоров'я населення, пов'язані з зоонозними захворюваннями, одночасно сприяючи інтеграції України в Європейський Союз.

Це має бути зроблено відповідно до існуючих глобальних стандартів, таких як Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я Тварин розділ 7.7 Кодексу Здоров'я Наземних Тварин щодо управління популяцією собак і розділ 8.15 щодо вірусу сказу (WOAH, TANC)¹, а також з використанням найкращих наявних знань і досвіду, таких як Рекомендації з управління популяцією собак² і котів³ Міжнародної Коаліції Управління Популяцією Тварин-Компаньйонів (ICAM). Крім того, Україна є підписантом Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин.

Даний підхід вимагає активної участі компетентних органів, ветеринарних спеціалістів і парапрофесіоналів для забезпечення найвищого рівня здоров'я та добробуту тварин, а також мінімізації ризиків для здоров'я населення.

¹ WOAH 2023, Terrestrial Animal Health Code, Chapter 7.7 and Chapter 8.15.

² ICAM, [Humane dog population management guidance](#)

³ ICAM, [Humane cat population management guidance](#)

Гуманний та етичний підхід є запорукою успіху програм управління популяцією котів і собак. Поліпшення добробуту тварин йде пліч-о-пліч з мінімізацією шкоди як тваринам, так і людям. Вбивство тварин як метод управління популяцією є неефективним зі стратегічної точки зору та з точки зору здоров'я, не кажучи вже про неетичні та жорстокі сторони цього методу:

- Вбивство зосереджується на поточних популяціях котів та собак, що знаходяться у вільному вигулі, та **не бере до уваги джерела походження** таких тварин. Стратегічно вбивство поточних популяцій не вирішує питання появи нових котів і собак на вулицях.
- З точки зору охорони здоров'я фокусування на розмірі популяції собак не є ефективним рішенням для зменшення поширеності сказу відповідно до Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я Тварин (WOAH). Однак зменшення обороту популяції собак може сприяти боротьбі зі сказом. Це означає, що краще **зосередитися на зниженні появи нових цуценят на вулиці і на покращенні добробуту та тривалості життя вже існуючих вакцинованих собак**, ніж на зменшенні їх чисельності. Таким чином, управління популяцією собак також сприяє ефективному та стійкому контролю сказу.⁴
- Також вбивство котів та собак є **етично неприйнятним методом** серед європейців, що суперечить їх бажанню покращувати захист тварин-компаньйонів.⁵

Зв'язок здоров'я людини і тварин

Взаємозв'язок здоров'я людини, тварин і навколишнього середовища широко відомий підходом One-Health. Найпоширенішим прикладом є передача сказу людям, яку можна контролювати лише за умови постійного та безперервного вакцинування тварин. Невакциновані тварини, що вільно вигулюються, становлять ризик для здоров'я тварин та людей, проте можна досягти колективного імунітету в стабільних та вакцинованих популяціях даних собак, що запобігає поширенню сказу. В Україні спорадично наявний сказ згідно з даними Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я.⁶ Ми знаємо, що були високі темпи залишення тварин-компаньйонів через високу міграцію населення, спровоковану війною; ми також спостерігаємо утворення груп собак, які вільно вигулюються, особливо в прифронтових містах України. Управління популяцією кішок і собак є ключовим інструментом підходу One-Health.

Договір про функціонування Європейського Союзу та європейські цінності

Запровадження гуманного управління популяціями котів і собак – єдиний правильний підхід на шляху України до ЄС. Стаття 13 Договору про Функціонування Європейського Союзу чітко визнає, що тварини є істотами розумними, що здатні відчувати, і передбачає, що ЄС повинен брати до уваги добробут тварин, формулюючи свою політику, та Україна повинна буде дотримуватися цього.

⁴ WOAH 2023, [Terrestrial Animal Health Code](#), Chapter 7.7.

⁵ Animal welfare: [Eurobarometer 2023](#).

⁶ WHO, 2021. <https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/rabies>

Проблематика

Ми вважаємо, що проблема **недостатніх практик відповідального володіння домашніми тваринами** в країні є основною причиною, яку необхідно вирішити. Наприклад, в Україні поширеною практикою є залишення на призволяще виводків власницьких тварин. Постійний приплив тварин, які вільно вигулюються та вільно розмножуються, сприяє зростанню їх чисельності.

Наша думка

На нашу думку, управління популяцією котів і собак в Україні, враховуючи поточні обставини, має зосередитися навколо компонентів, описаних нижче. Цей комплекс дій вимагатиме залучення різних сторін, але центральну роль має відігравати Українська влада, щоб управління популяцією тварин було ефективним. Крім того, ці компоненти взаємодоповнюють один одного і повинні використовуватися в комплексі, а не як самостійні відокремлені рішення для досягнення ефективного управління популяціями.

1. Підтримка розвитку ідентифікації та реєстрації котів і собак в Україні.

Просування практики ідентифікації та реєстрації котів і собак серед власників дозволить відстежувати тварину до її джерела і, як наслідок, допоможе контролювати статус вакцинації тварини. Прогрес у напрямку загальнонаціональної ідентифікації та реєстрації котів і собак може початися з просування мікрочіпування домашніх тварин; підтримка розробки електронного паспорта домашніх тварин; підтримка навчання ветеринарів використанню електронної системи реєстрація домашніх тварин (коли буде розроблено); а також підтримка обов'язкового ліцензування комерційних розплідників котів і собак, причому ідентифікація та реєстрація має бути частиною їхнього обов'язку.

2. Підтримка програм стерилізації власницьких та безхазяйних котів і собак заснованих на існуючих доказах.

Програми стерилізації котів і собак, засновані на фактичних даних, запобігають народженню небажаного потомства і, отже, сприяють гуманному скороченню розміру популяції котів та собак, які вільно вигулюються. Слід віддавати перевагу програмам стерилізації «Відловити-стерилізувати-вакцинувати-випустити» як засіб репродуктивного контролю для безхазяйних тварин, які вільно вигулюються, одночасно сприяючи прийняттю цих тварин місцевими громадами. Це має поєднуватися з просуванням стерилізації домашніх тварин як частини практики відповідального володіння домашніми тваринами. Просування програм стерилізації вимагатиме внеску ветеринарів, тому важливо підтримувати розвиток ветеринарного потенціалу шляхом проведення навчальних курсів для ветеринарів щодо хірургічних протоколів та стимулів для роботи з котами та собаками. Важливо також, щоб такі програми ґрунтувалися на зборі достовірних даних про кількість котів і собак за певний час, а також на постійному маркуванні, яке вказує на те, що тварина була стерилізована.

Інший підхід, який використовується для управління популяцією, - це притулки для тварин. В Україні необхідно сприяти перетворенню притулків на центри адопції, популяризуючи їх тимчасову, а не постійну роль. Це має поєднуватися з популяризацією культури усиновлення та повернення тварин власникам. Крім того, враховуючи нинішню реальність України, сприяння стратегії евакуації з притулків у разі катастрофи має бути хорошою практикою для всіх притулків.

Ролі та обов'язки

Програми стерилізації, запроваджені членами Робочої Групи та місцевими органами влади в Україні, допомагають вирішити проблему кількості тварин, але кількість тих, що потребують стерилізації, не зменшується. Отже, ми вважаємо, що для вирішення цієї проблеми необхідно **об'єднати зусилля** міжнародних і місцевих неурядових організацій, ветеринарів і, що важливо, українського уряду.

- Зокрема, згідно з ICAM стратегія має включати співпрацю між **національним урядом** (основна роль – управління, фінансування та навчання), **місцевими органами влади** (основна роль – імплементація та дотримання законодавства) та **НУО** (головна роль – освіта та інформування).
- Запропонований підхід також враховує Кодекс охорони здоров'я наземних тварин WOAH, глава 7.7, де наголошується, що сприятливе середовище для програми управління популяцією має створюватися **компетентним органом на національному рівні**.
- Визнаючи різноманіття зацікавлених сторін в управлінні кількістю тварин, надзвичайно важливо, щоб кожен мав **чітку роль і відповідальність**.

Більше того, остаточна відповідальність за тварину повинна бути на її власнику. З одного боку, уряд має створити сприятливе середовище для покращення рівня відповідальності власників домашніх тварин, наприклад, доступ до ветеринарних послуг, а з іншого боку, власник повинен нести відповідальність за ідентифікацію, реєстрацію та вакцинацію своїх домашніх тварин, а також догляд, забезпеченням кормом і водою та контролем за репродуктивною функцією тварини.

Висновок

Щоб управління популяцією котів і собак було ефективним в Україні, важливо усвідомити, що має бути запроваджена постійна система послуг з управління популяціями тварин, оскільки *«допоки люди володіють собаками та котами, завжди буде потреба в управлінні їх популяціями»*.⁷ Низка заходів, вжитих у рамках програми раціонального управління популяціями, зрештою сприятиме відповідальній практиці володіння домашніми тваринами, що є суттю проблеми.

⁷ [Dog and Cat Population Management Guide, Intergroup on the Welfare and Conservation of Animals](#)

**EUROGROUP
FOR
ANIMALS**

Animal Welfare.
Worldwide.

ICAM
INTERNATIONAL COMPANION
ANIMAL MANAGEMENT COALITION

GG GYVŪNŲ
GEROVĖS
INICIATYVOS

Дисклеймер

Цей документ та його зміст надано з інформаційною метою. Eurogroup for Animals служить платформою для обміну інформацією про потреби котів і собак в Україні з метою сприяння кращій координації між неурядовими організаціями та експертами з питань добробуту тварин. Дана Робоча Група складається з організацій-членів та організацій, що не є членами Eurogroup for Animals, які докладають усіх зусиль, щоб забезпечити повну, правильну, точну та актуальну інформацію. Інформація, опублікована в цьому документі, базується на досвіді членів Робочої Групи та дослідження найкращих доступних польових практик. Посилання на ресурси є в документі. Якщо у вас є запитання чи пропозиції, зв'яжіться з нами за адресою uataskforce@eurogroupforanimals.org.

© Eurogroup for Animals, Листопад 2023

Eurogroup for Animals
Rue Ducale 29 – 1000 Brussels
Tel: +32 (0)2 740 08 20

info@eurogroupforanimals.org
eurogroupforanimals.org